HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS LAUSUNTO
9.1.2023

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Viite:

HE 275/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta.

Asia: Helsingin käräjäoikeuden lausunto

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Helsingin käräjäoikeudelta lausunnon hallituksen esityksestä laiksi poliisilain muuttamisesta (HE 275/2022 vp).

Käräjäoikeus on aiemmassa lausunnossaan hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle poliisilain muuttamiseksi todennut pääosin kannattavansa ehdotettuja muutoksia. Tässä lausunnossa keskitytään niihin seikkoihin, joihin tässä vaiheessa halutaan vielä erityisesti kiinnittää huomiota.

Helsingin käräjäoikeus esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa:

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole todettu olevan taloudellisia vaikutuksia tuomioistuinten toimintaan. Käräjäoikeus toteaa, että tuomioistuinten perusrahoitus on merkittävästi puutteellista, ja jokainen yksittäinen, vähäiseksikin koettu muutos vaikuttaa olennaisesti tuomioistuinten toimintakykyyn oikeusturvan varmistajana. Nyt ehdotetuista muutoksista voidaan perustellusti arvioida aiheutuvan juttumäärien kasvua, esimerkiksi yhteydenpitorajoitusten käsittelyn tai telepakkokeinoilla paljastettavien uusien rikosten käsittelyn muodossa. Käräjäoikeus toteaa, että muutoksia ei tule saattaa voimaan ilman riittävän rahoituksen varmistamista.

5 luku Salaiset tiedonhankintakeinot

Hallituksen esityksessä ehdotetaan telekuunteluluvan ja televalvontaluvan muuttamista teleosoite- tai telepäätelaitekohtaisuudesta henkilösidonnaiseksi. Mikäli sääntely muutetaan henkilösidonnaiseksi, esitutkintaviranomaisen ei esitetyn mukaan tarvitse yksilöidä niitä teleosoitteita ja telepäätelaitteita, joita lupa koskee. Käräjäoikeus kiinnittää huomiota siihen, että tuomioistuin ei tällöin kontrolloi lainkaan sitä, että teleosoite tai telepäätelaite on epäillyn hallussa tai hänen oletettavasti muuten käyttämänsä, paitsi tilanteessa, jossa toimenpiteen kohteena oleva henkilö on tuntematon, jolloin teleosoitteet ja telepäätelaitteet olisi yksilöitävä.

Käräjäoikeuden näkemys on, että mikäli sääntely muutetaan henkilösidonnaiseksi, tulisi esitutkintaviranomaisen kuitenkin lupaa tuomioistuimelta hakiessaan ilmoittaa tuomioistuimelle ne teleosoitteet ja telepäätelaitteet, jotka tuolloin ovat luvan kohteena sekä ne seikat, joiden perusteella niiden katsotaan olevan epäillyn hallussa tai hänen oletettavasti muuten käyttämänsä. Tällöin luvan kohteena olevat teleosoitteet

ja telepäätelaitteet tulevat ainakin jossakin määrin myös tuomioistuimen kontrolliin.

Tarpeellinen on myös säännös siitä, mistä lukien telekuuntelua ja televalvontaa koskeva lupa voidaan myöntää. Johdonmukaista on, että kuukauden määräaika alkaisi aina päätöspäivästä. Käräjäoikeus kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tällöin voi syntyä juridinen ongelma siitä, että jos lupa on myönnetty esimerkiksi ajalle 1.1.-31.1. niin voidaanko 30.1. tehdä päätös, joka kattaa myös päivän 31.1.. Ne bis in idemin vaikutusta ei ole arvioitu. Käytännössä uutta lupaa joudutaan hakemaan esimerkiksi viikonlopun tai pyhien vuoksi usein päivää tai paria ennen sen päättymistä, mikäli on olennaista, että lupa pysyy jatkuvasti voimassa, kuten usein onkin, etenkin laajoissa ja pidempikestoisissa huumausainerikostutkinnoissa.

Lakiin tulisikin kirjata, että jatkolupa voidaan myöntää enintään 48 tuntia ennen aiemman luvan päättymistä.

Lausunnon on laatinut käräjätuomari Johanna Nevalainen.

Laamanni Sirpa Pakkala